

37.091.2(082)

A 43

Министерство образования Украины
Криворожский педагогический институт

АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ

яке охоплює найбільш актуальні, вузлові питання теми (розділу). Після його виступу перший опонент задає питання, виступає з зауваженнями і доповненнями. Питання також задають гравці команди-суперниці. Якщо капітан не зумів дати правильну, вичерпну відповідь, то ведучий може запропонувати відповісти самому опоненту, або гравцям команди-суперниці. Після завершення обговорення першого повідомлення (доповіді) виступає другий капітан. Далі експерти аналізують кожне із повідомлень (доповідей), оцінюють правильність відповідей. Потім перша (друга і третя групи задають заздалегідь підготовлені питання по проблемній темі (розділу) групам команди-суперниці. Останні почерзі дають свій варіант відповіді. Групи, які задали питання, коментують відповіді. На етапі розв'язання проблемних задач, викладач-керівник гри видає капітанам пакети карточок із завданнями одного рівня трудності. В розв'язанні їх приймають участь всі члени групи під контролем експертної групи кількістю 2—3 чоловіка. В процесі розв'язання даються підказки, табличні дані, але за «оплату» (мінусові бали). Організуються змагання між групами за якісне виконання завдань у встановлений проміжок часу. При розв'язанні задач з математики, фізики, хімії, і т. п. можна обмежитись лише описуванням загального ходу або плану розв'язання, оригінальністю підходу. На завершення підводяться підсумки за даними капітанів команд і експертної комісії, здійснюється аналіз досвіду пошукової діяльності, шляхи її удосконалення. Ми не будемо розкривати зміст інших ігор, тому, що даного прикладу достатньо для поняття загальної суті навчальних ігор.

На закінчення відмітимо, що надзвичайно велике значення для формування у школярів умінь і навичок має застосування спеціально розробленої системи навчальних ігор в процесі вивчення теми, розділу, предмета.

Недодатко Н. Г., Недодатко А. С.
(Криворожский пединститут)

ДИДАКТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

Цель сегодняшней школы заключается в обеспечении условий для максимального развития творческих способностей школьников и подготовки их к творческой трудовой деятельности. Под творческой деятельностью понимается генерирование новых идей, новой информации в той или иной области науки, техники, производства. Такая деятельность не совершается ежедневно, но к ней надо го-

товиться. Эту подготовку необходимо проектировать, контролировать и управлять ею. Для этого учебный процесс должен быть организован как исследовательская деятельность самих детей.

Мы понимаем учебно-исследовательскую деятельность как такую организацию познавательной деятельности, которая по своей структуре приближается к исследовательской деятельности ученого, где ученик без существенной помощи учителя «открывает» для себя новые знания и новые способы деятельности.

В процессе учебно-исследовательской деятельности учащиеся овладевают исследовательскими умениями, которые мы определяем, как сложные психические образования, состоящие из системы интеллектуальных умений, сформированных на основе общих умственных действий (анализа, синтеза, обобщения, абстракции, классификации) и общенаучных умений, используемых для решения исследовательских задач в процессе учебно-исследовательской деятельности.

Для повышения эффективности формирования исследовательских умений старшеклассников необходимо, на наш взгляд, ряд дидактических условий.

1. Прогнозирование учителем познавательной деятельности по содержанию с целью насыщения его элементами, стимулирующими исследовательскую деятельность учащихся, и по способам деятельности, направляя ее на формирование исследовательских умений.

2. Сочетание различных форм организации учебного процесса с преимущественным использованием индивидуально-коллективной формы деятельности в малых группах.

В условиях обычного урока возможности исследовательской деятельности ограничены. Поэтому целесообразно практиковать нестандартные уроки, кружки, факультативы, объединяя при этом старшеклассников в малые группы по 4—7 человек. Деловое общение в таких группах обеспечивает старшеклассникам высокую познавательную активность, повышает качество знаний, формирует познавательные интересы и потребности, самостоятельность и инициативу при решении творческих задач.

3. Наличие фонда дидактических средств обучения, позволяющих каждому ученику выбрать удобный для него способ выполнения заданий и одновременно позволяющих охватить изучаемый материал во всей полноте присущих ему связей:

— пакета дифференцированных учебно-исследовательских задач (заданий), поскольку именно задача является основной единицей учебной деятельности (Кулюткин Ю. Н.);

— предписаний (эвристик), описывающих структуру действий при решении исследовательских задач;

— различных источников необходимой учебной информации, ис-

пользование которой ведет к увеличению информативности учебного материала и его упорядоченности.

Успех работы по формированию исследовательских умений старшеклассников обеспечивается ее систематичностью, последовательностью, поэтапностью в организации и соблюдении совокупности дидактических условий.

Недвиг В. П., Свет О. В.
(Запорізький університет)

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ФІЗИКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНИХ РІВНЕВИХ МІКРОГРУП В АСПЕКТІ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Автори цієї статті вважають, що головним методом активізації пізнавальної діяльності учнів є полікритеріальна індивідуалізація навчання, яка у «чистому» вигляді (один учитель — один учень) нереальна. Виходячи з цього, авторами запропонована технологія полікритеріальної індивідуалізації навчання у межах упровадження його диференціації (технологія дина-

Суть ТДРГМ у цілому зводиться до того, що учнівські колективи однієї вікової групи для вивчення кожного учебного предмету, поділяються на окремі мікрогрупи (8—12 учнів) згідно з трьома критеріями диференціації навчання (КДН) — зміст, рівень складності учебного навантаження та темпу його засвоєння. Ці мікрогрупи комплектуються таким чином, щоб до кожного з них, сформованої для вивчення предмету, входили учні, котрим, згідно тестування з цього предмету, визначені ідентичні рівень складності, варіант змісту та темп проходження учебної програми (такі мікрогрупи можна охарактеризувати як гомогенні: для кожного учня склад навчальної мікрогрупи від однієї дисципліни до іншої буде змінюватись, згідно цьому такі групи треба вважати динамічними. Автори технології виходять з окремим учнем.

Використання ТДРГМ при вивченні фізики потребує реалізації різнорівневних учебних програм. Виходячи з зазначеним вище КДН, у Малому багатопрофільному ліцеї «Перспектива» міста Запоріжжя, рівень складності програм поділяється на рівні А (для гуманітарних профілів навчання). В (природничо-наукових, незорієнтованих на поглиблене вивчення фізики) та С (для фізико-математичних, інформатико-математичних профілів). Диференціація програм, що до темпу вивчення курсу, дозволяє уч-